

Інструкційна картка
до самостійного заняття № 14

4 год.

Змістовий модуль 2.

Тема заняття 2.9. Педагогіка сімейних відносин. Психологічний клімат в сім'ї. Ознайомлення з основами законодавства України про шлюб та сім'ю.

Навчальна: розглянути та засвоїти матеріал по темі. Дати поняття батьківська педагогіка. Розглянути особливості процесу виховання дітей в родині. Ознайомитись з основним положеннями Кодексу про шлюб в Україні. З'ясувати в чому полягають типові помилки батьків у вихованні дітей, та різновидності відхилень у поведінці дітей. Підготувати студентів до самостійного життя та до сімейного життя.

Розвиваюча: заохочувати студентів до вивчення дисципліни «Сімейно-побутова культура та домашня економіка». Розвивати інтерес до виховання дітей в сім'ї. Розвивати навички самостійної роботи з навчальним матеріалом.

Виховна: Виховання порядності, доброти, взаєморозуміння, відповідальності, чуйності вміння брати на себе весь тягар життєвих труднощів в родині. Виховання мотивів навчання, праці та вміння використовувати закони про сім'ю.

Тип заняття: Засвоєння нових знань.

Методи навчання: робота з підручником, самостійна робота з теоретичним матеріалом лекції. Робота в мережі Інтернет.

Література:

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с.

С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001.-362с.

Ресурси мережі Інтернет.

План.

- 1.Батьківська педагогіка.
- 2.Психологічний клімат в сім'ї.
- 3.Кодекс про шлюб та сім'ю України.
- 4.Конституція України про права батьків і дітей. Конвенція про права дитини.

Методичні вказівки до вивчення теми. Вивчаючи матеріал теми з'ясуйте, в чому полягає батьківська педагогіка. Опрацюйте Кодекс про шлюб та сім'ю України. Основний закон нашої держави про права дитини.

Необхідно досить уважно ознайомитись з теоретичним матеріалом щоб вміти відповідати на поставлені запитання та працювати з законами України про сім'ю, щоб бути готовим до розв'язання сімейних проблем.

Після вивчення теми студенти повинні **вміти**:

1. Орієнтуватись у характерних ознаках «важких» дітей.
2. Давати характеристику різновидності відхилень у дитячій поведінці, розрізняти їх.
3. Визначати типові помилки батьків у вихованні дітей.

Прочитайте. с. 324 - 334 навчального посібника С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка».

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с. **с.98 – 103.**

Теоретичний матеріал.

«Сім'я стає могутньою виховною силою, лише тоді, коли ви, батьку і мати, бачите високу мету свого життя, живете в ім'я високих ідей, що підносять, звеличують вас в очах ваших дітей» Найвищою, найблагороднішою та найпочеснішою мрією кожного батька і матері є творення людини, оскільки вони не тільки продовжують свій рід і відтворюють себе в своїх дітях, вони несуть відповідальність за нову людину, людство і його майбутнє загалом. Стосовно цього видатний педагог В.О. Сухомлинський дає простий «рецепт» людського щастя: «Якщо ви хочете стати неповторною особистістю, якщо ви мрієте залишити після себе глибокий слід на землі – не обов'язково бути видатним письменником або вченим, творцем космічного корабля або відкривачем нового елемента періодичної системи. Ви можете утвердити себе в суспільстві, засяяти красивою зіркою неповторної індивідуальності, виховавши хороших дітей, хороших громадян, хороших трудівників, хорошого сина, хорошу дочку, хороших батьків для своїх дітей. Творення людини – найвище напруження всіх ваших сил. Це і життєва мудрість, і майстерність, і мистецтво. Діти – не тільки джерело радості. Діти – це щастя створене вашою рукою «Батьківської педагогіки», якій можна дати таке визначення: «...це педагогічна освіта батьків і матерів, освіта тих, кому завтра бути батьками». «Без батьківської мудрості нема виховуючої сили сім'ї. Батьківська мудрість стає духовним надбанням дітей; сімейні стосунки, побудовані на громадянському обов'язку, мрії, любові і вимогливій мудрості батька і матері самі стають величезною виховуючою силою. Але ця сила йде від батьків, у них – її коріння і джерело». Справжній батько, - це сильна, харизматична особистість із сформованим внутрішнім стрижнем, яскраво виражена, мудра та відважна. Відвага чоловіка полягає у вмінні захистити та оберігати дитину і дружину. Роль батька визначається його відповідальністю. Батько, який уміє бути відповідальним, зобов'язаним, повинним, - справжній чоловічина. Його воля стає силою здатною дисциплінувати думку, почуття, бажання дітей. Взаємини в сім'ї історично склалися так, що праця батька, який має на меті турботи про здоров'я, благополуччя, життя дітей, стає осередком його моральності. Першим осередком духовності та моральності людини є сім'я, в якій дитина пізнає світ, красу людських взаємин, саме вона стає взірцем, згідно з яким у дитини формується уявлення майбутньої

родини, ставлення до своїх дітей та бачення яким батьком чи матір'ю буде для них. Ми, батьки, виховуємо своїх дітей передусім красою своїх взаємовідносин. У повноцінній сім'ї, де панують хороші стосунки, злагода, взаємоповага, розуміння, дитина починає пізнавати світ й вірити у високе, ідеальне, непорушне, щирість, довіру та духовність. У протилежному випадку дитина зростає нещасливою, зневіреною, духовно знівченою, аморальною та чинить опір навколишньому світу й оточуючим. Джерелом мудрості батька стає подружня любов, вірність і допомога, тому: «перевір себе, юначе, заглянь собі в душу: чи здатен ти любити людей – віддавати їм свої сили? Без цієї здатності вся батьківська педагогіка перетворюється в порожній звук. Пам'ятай, що виховуєш ти дітей насамперед справжньою любов'ю до дружини... «Суспільство – це величезний дім, споруджений з маленьких цеглин – сімей. Міцні цеглинки – міцний дім, крихкі цеглинки – це небезпечне для суспільства явище, крихкість ця полягає в безвідповідальності. Якщо у Вас немає дітей – ви просто людина. Якщо ж у вас є діти, ви тричі, чотири, тисячу разів людина». Батькові й матері відводиться неабияка місія у вихованні своєї дитини, на їхні плечі лягає безмежна відповідальність за нову людину перед суспільством та державою, адже від цього залежить майбутнє української родини. Майбутнім батькам необхідно передусім усвідомити, що виховання нового покоління – це «тягар» відповідальності, який доведеться нести впродовж усього життя, оскільки «скрізь вас можна замінити іншим працівником – від сторожа до міністра: справжнього батька не замінить ніхто», Сім'я в сучасній українській державі функціонує не лише як первинний осередок суспільства, а й головна інституція, що покликана забезпечувати моральний, духовний, соціальний та фізичний розвиток дитини. У Концепції державної сімейної політики акцентується увага на тому, що сьогодні відповідальність за утримання і виховання дітей покладено на батьків значно більшою мірою ніж на державу.

Значущість сімейного виховання в умовах сьогодення підтверджують Конституція України, Державна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Національна програма «Діти України» та «Українська родина». У Державній національній програмі «Освіта» визначено завдання сім'ї, згідно з якими батьки постають як перші педагоги дитини, які повинні створити умови для повноцінного становлення особистості, забезпечити дитині почуття захищеності, рівноваги, довіри, сформувані активне, зацікавлене ставлення до навколишнього світу. Сім'я несе повну відповідальність за розвиток, виховання та навчання дітей. Так як сучасний батько й мати не отримують належної педагогічної освіти і не завжди здатні реалізувати свої виховні функції в повному обсязі, тому педагогічна допомога батькам стає сьогодні прерогативою не лише для них, а й для держави. Проте особливої уваги у цьому сенсі потребує батько, оскільки відповідно до статистичних даних він частіше ніж мати стає не лише психологічно неготовим до свого батьківства, а й педагогічно некомпетентним, незацікавленим, малоініціативним та здебільшого пасивним учасником виховного процесу. На вимогу сучасності

з'являється новий тип відповідального батьківства, у розумінні якого від батька очікують активної моральної, духовної та емоційної підтримки, що передбачає не лише його щоденну фізичну присутність, а й максимальну зацікавленість, причетність, задіяність та наближеність до своєї дитини та її життя. Батьківська педагогіка набуває особливої актуальності і нині, в епоху третього тисячоліття, коли широко пропагується моральність, анархія, сексуальна лібералізація, злочинність, а матеріальні апетити нового покоління ведуть до його духовного зубожіння, залишаючи сімейні цінності позаду як пережиток минулого. Моральна, психологічна та педагогічна невідповідність батьків до народження та виховання дітей стає лихом і для дитини, і для суспільства. В умовах сьогодення часто спостерігаємо, як фізіологічно здорові молоді люди народжують дітей, проте водночас залишаються морально-психологічно незрілими, не усвідомлюючи тієї величезної відповідальності, яку передбачає статус батька перед новою людиною, державою, суспільством. Результатом такої незрілості стають чвари, дисгармонія стосунків, які ведуть до того, що молоді люди так і не наважуються одружитися або розлучаються невдовзі після появи дитини на світ. Як свідчить статистика, діти з таких неблагополучних сімей у більшості випадків виховуються без батька та найбільше відчують брак батьківської любові, уваги, турботи й тепла. Однак в умовах повної сім'ї роль батька у вихованні дитини сьогодні теж буває незначною, так як сильна половина людства звикла перекладати «тягар» виховного процесу на плечі слабких, беззахисних жінок, вважаючи, що виховання – це суто жіноча справа. При цьому чоловіки не забувають висловлювати найсуворішу критику в бік дружини за наявності найменших прогалин у вихованні їхнього чада. Виховання — справа відповідальна і копітка, яка вимагає від нас великих психічних, фізичних і матеріальних затрат. Хто, як не батьки, повинні виховувати своїх дітей національно свідомими, вчити любити свою батьківщину, бути добрими та людяними, поважати старших. Батькам треба зробити все необхідне для того, щоб їх діти вирости високоосвіченими, стали гордістю та надією держави, відповідальними громадянами своєї країни.

Держава багато уваги приділяє умовам виховання дітей у родині. За роки незалежності було прийнято чимало законів, які стосувалися питань виховання в сім'ях. Так, 15 листопада 2001 року був прийнятий Закон України «Про попередження насильства в сім'ї». Отже, законодавчу базу попередження насильства в сім'ї в Україні було створено — залишилось тільки впровадити її у життя.

Не перший рік діють закони України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», який надає хоч і крихітні, але все ж родині додаткові матеріальні можливості для виховання, та багато інших законів.

10 січня 2002 року був впроваджений в життя новий сімейний кодекс, згідно якому біли помітно змінені деякі права та обов'язки батьків, в тому числі й в напрямку виховання та піклування дітей.

Завдання для самоперевірки та обговорення.

Розглянути статті 150 – 167 сімейний кодексу України та зробити короткий запис цих статей.